

BARNEOMBUDET

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref: Vår ref: Saksbeh: Arkivkode: Dato:
   10/01835-2   Frøydis Heyerdahl   008;O;PLAN   02.02.2011

Høring - forslag om innføring av etterforskningsplikt ved plutselig og uventet barnedød

Vi viser til høringsbrev med forslag om å innføre etterforskningsplikt når barn dør plutselig og uventet.

Innledning

Barneombudet har i lengre tid jobbet for økt rettsikkerhet og bedre oppfølging ved plutselig og uventet spedbarnsdød. Vi har blant annet tatt til orde for at det bør innføres obligatorisk dødsstedsundersøkelse i alle saker der barn dør en brå og uventet død, uavhengig av samtykke fra foreldrene. Vi beklager at dette rettslig sett ikke anses mulig. Det er imidlertid bra at det er igangsatt en ordning hvor helsetjenesten må tilby dødsstedsundersøkelse i alle saker der spedbarn dør plutselig og uventet.

Vi er glad for at Justisdepartementet tar ytterligere grep ved å foreslå at det innføres etterforskningsplikt når barn under 18 år dør brått og uventet, uavhengig av mistanke om straffbart forhold. Vi støtter at det innføres en slik etterforskningsplikt, og har enkelte kommentarer til den praktiske gjennomføringen.

Det er viktig at politiet i disse sakene kommer raskt på banen og foretar selvstendige vurderinger også der man i utgangspunktet ikke har holdepunkter for at det kan ha vært begått en straffbar handling. Dette vil kunne gjøre at straffbare forhold blir oppdaget på et tidligere tidspunkt og man vil raskere kunne få grunnlag for å gjennomføre dødsstedsundersøkelse i tilfeller der foreldrene ikke samtykker til slik undersøkelse. Barneombudet støtter at etterforskningsplikten ikke begrenses til der spedbarn dør, men at den gjelder alle tilfeller der barn under 18 år dør plutselig og uventet.

Departementet ber om tilbakemelding på om det kan tenkes tilfeller der barn dør plutselig og uventet som ikke kan forklares av barnets sykehistorie og hvor det ikke synes hensiktsmessig å ha etterforskningsplikt. Vi har ingen eksempler på dette og vil understreke at det er viktig at man ikke uthuler etterforskningsplikten med diverse unntak hvor det åpnes opp for skjønn. Er det åpenbart at det ikke er begått en straffbar handling, vil etterforskningen kunne være relativt kort. Det er likevel viktig at politiet har vurdert saken.

Departementet ber også om en tilbakemelding på om man bør videreføre ordningen om at det ikke sendes melding til pårørende om at saken blir henlagt. Etter vår oppfatning virker det rimelig at foreldrene på en eller annen måte blir orientert om utfallet av etterforskningen. Foreldrene bør imidlertid ikke orienteres ved at det sendes et standardbrev fra politiet om at saken er henlagt. Det må vurderes nærmere hvordan informasjonen kan formidles på en mest mulig skånsom måte slik at det ikke blir en ekstrabelastning. Barneombudet har ikke grunnlag for å vurdere om det bør lages en egen henleggelseskode. Det vil uansett være naturlig at man lager et eget skriv til foreldrene som forklarer at det igangsettes etterforskning i alle saker der barn under 18 år dør brått og uventet og prosedyrene rundt dette.

Praktiske utfordringer – forholdet til dødsstedsundersøkelse

Selv om vi støtter forslaget om etterforskningsplikt, ser vi at det kan oppstå praktiske utfordringer. Etter det vi forstår legges det opp til at det lokale politiet skal starte etterforskning også i de saker der foreldrene samtykker til dødsstedsundersøkelse. Det påpekes samtidig at det vil kunne være naturlig at politiet foretar samtale/avhør av pårørende hjemme og at det med foreldrenes samtykke også vil være naturlig å fotografere stedet barnet døde. Barneombudet legger til grunn at det også forutsetter samtykke fra foreldrene dersom samtalen skal foregå i hjemmet.

Formålet med etterforskningen er å avklare om det har forekommet straffbare forhold, mens formålet med dødsstedsundersøkelsen i regi av helsetjenesten er å avklare hva barnet døde av, og dermed bygge opp kunnskap om dødsårsak i forebyggingsøyemed. I praksis vil disse imidlertid kunne gli over i hverandre, og for foreldrene vil det nok kunne føles som at politiets etterforskning i stor grad vil minne om oppgavene til teamet som skal gjennomføre dødsstedsundersøkelsen. Der foreldrene samtykker til både samtale med politiet hjemme og dødsstedsundersøkelse foretatt av eget team, er det en fare for at det både blir dobbeltarbeid og uklare roller. For foreldrene som vil måtte ta i mot to ulike team med relativt like oppgaver vil det kunne være forvirrende og en ekstrabelastning i en ellers svært vanskelig situasjon.

Det er også et tankekors dersom det er det lokale politiet som gjennomfører etterforskningen, uten at de nødvendigvis innehar spesialkompetanse på spedbarnsdød. Det var nettopp det lokale politiet som var ansvarlig for etterforskningen på åttitallet. Politiets fremgangsmåte har i ettertid blitt kritisert for at den var lite skjønnsom. Mye har helt sikkert skjedd i forhold til politiets arbeidsmetoder, men det lokale politiet vil normalt ikke inneha den samme kompetanse som vedkommende med politifaglig bakgrunn i teamet som er etablert for å gjennomføre dødsstedsundersøkelsen.

Det er etter vår oppfatning viktig at man organiserer seg slik at man unngår at to team/grupper oppsøker foreldrene samtidig. Det er også viktig at undersøkelsene blir gjennomført av dem som har best kompetanse på området. Dette kan sikres ved at teamet som skal gjennomføre den frivillige dødsstedsundersøkelsen knyttes opp mot politiet som et slags sakkyndigteam, eller at man på annen måte etablerer et samarbeid mellom dødsstedsundersøkelsesteamet og politiet. Barneombudet er kjent med at dette også er ønsket fra de som jobber med dødsstedsundersøkelse i dag.

I saker der foreldrene *samtykker* til dødsstedsundersøkelse og besøk i hjemmet, vil det kunne være sakkyndigteamet som snakker med familien og foretar undersøkelser der barnet døde. Teamet vil ha både politifaglig og rettsmedisinsk kompetanse og vil således kunne ivareta både de medisinske og de politifaglige aspektene ved undersøkelsen/etterforskningen. Informasjon fra undersøkelsen må kunne gis videre til politiet for bruk i en eventuell videre etterforskning.

I de tilfeller hvor foreldrene *ikke samtykker* til at det foretas dødsstedsundersøkelse eller samtale med etterforsker hjemme, vil det etter det nye forslaget likevel foreligge etterforskningsplikt. Verken sakkyndigteamet eller politiet vil da ha grunnlag for å oppsøke hjemmet. Politiet vil likevel ha en etterforskningsplikt, og ved å foreta andre etterforskningskritt vil man forhåpentligvis få avklart om det er grunnlag for mistanke og således grunnlag for å gjennomføre ransaking i form av dødsstedsundersøkelse uten foreldrenes samtykke.

Som det fremgår av høringsnotatet, vil det være et stort behov for å klarlegge forholdet mellom politiets og helsemyndighetenes arbeid. Barneombudet beklager at dette ikke er nærmere avklart i høringsnotatet. Med henblikk på prosessen knyttet til etablering av obligatorisk tilbud om dødsstedsundersøkelse vil vi anmode om at de berørte departementer, Helsedepartementet og Justisdepartementet, sikrer god rolleavklaring og fremdrift i prosessen.

Det er også av stor betydning at man foretar en grundig evaluering av ordningen med etterforskningsplikt i alle saker der barn dør brått og uventet.

Med vennlig hilsen

Reidar Hjermann
barneombud

Frøydis Heyerdahl
seniorrådgiver